

Sygn. akt **II AKa 100/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Chojnowski
Sędziowie:	SA Piotr Brodniak (spr.) SA Stanisław Stankiewicz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Karolina Pajewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej Szczecin – Niebuszewo del. do Prokuratury Okręgowej w Szczecinie Bartłomieja Daszuty

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2018 r. sprawy

1. **T. J.**

oskarżonego z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. z zb. art. 587 § 1 k.s.h. w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i inne

2. **P. M.**

oskarżonego z art. 270 § 2 k.k. w zb. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 14 lutego 2018 r., sygn. akt III K 274/16

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonych T. J. i P. M. przekazuje Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Stanisław Stankiewicz Grzegorz Chojnowski Piotr Brodniak

Sygn. akt II AKa 100/18

UZASADNIENIE

T. J. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od 12 lipca 2013 r. do 15 lipca 2013 r. w S., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działając wspólnie

i w porozumieniu z R. M. (1), przy czym R. M. (1) będąc osobą uprawnioną na podstawie art. 167 § 1 pkt 2 kodeksu spółek handlowych jako Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o., zaś T. J. mając świadomość, iż R. M. (1) jako Prezes Zarządu spółki jest osobą uprawnioną do jej reprezentowania wystawili oświadczenie o pokryciu udziałów spółki (...) Sp. z o.o., poświadczając w nim nieprawdę, co do okoliczności mającej znaczenie prawne poprzez wskazanie, że wkłady na pokrycie udziałów zostały wniesione w całości w gotówce, podczas, gdy kapitał zakładowy spółki nie został zgromadzony, zaś udziały nie zostały wniesione, a od którego to oświadczenia uzależnione było dokonanie wpisu spółki do rejestru przedsiębiorców, a następnie stosownie do treści art. 164 § 1 kodeksu spółek handlowych, T. J. złożył w Sądzie Rejonowym w Szczecinie XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, wnioszek o rejestrację ww. podmiotu w rejestrze przedsiębiorców, do którego załączył ww. oświadczenie, przedstawiając tym samemu sądowi nieprawdziwe dane co do pokrycia udziałów w kapitale zakładowym w gotówce, jak również poprzez przedstawienie ww. dokumentów, podstępnie wprowadzili w błąd sędziego Sądu Rejonowego w Szczecinie XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, co do pokrycia udziałów w kapitale zakładowym w gotówce, wyłudając poświadczenie nieprawdy w postaci wpisu spółki (...) Sp. z o.o. postanowieniem z dnia 15 lipca 2013r. sygn. SZ.XIII.NS-REJ.KRS/(...) do rejestru przedsiębiorców pod numerem (...) i wskazanie w (...) Rubryka 8 „Kapitał spółki” niezgodne z prawdą, iż wysokość kapitału zakładowego wynosi 20.000 zł

tj. o czyn z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zb. z art. 587 § 1 kodeksu spółek handlowych w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zb. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

T. J. i P. M. zostali oskarżeni o to, że:

II. w okresie od 22 kwietnia 2013 r. do 10 grudnia 2013 r. w S., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, P. M. kierował popełnieniem czynu zabronionego przez działających wspólnie i w porozumieniu R. M. (1) i T. J., doprowadzając do niekorzystnego rozporządzenia mieniem H. W. (1) w kwocie łącznej 741.000 zł w ten sposób, że na polecenie P. M. T. J. przekazał R. M. (1) do podpisania umowy pożyczki z dnia 22 kwietnia 2013r. na kwotę 171.000 zł oraz z dnia 22 kwietnia 2013r. na kwotę 570.000 zł, które to dokumenty zostały podpisane na prośbę T. J. przez R. M. (1), pomimo, że R. M. (1) nie pożyczył ww. środków H. W. (1), i po podpisaniu przekazane T. J., który przekazał je P. M., a następnie P. M., T. J. i R. M. (1) podjęli czynności zmierzające do uzyskania na podstawie ww. dokumentów tytułów wykonawczych poprzez złożenie za pośrednictwem pełnomocnika wierzyciela R. M. (1) w Sądzie Okręgowym w Szczecinie Wydział I Cywilny:

- w dniu 26 lipca 2013r. pozwu o zapłatę w postępowaniu nakazowym kwoty 171.000 zł wynikającej z umowy pożyczki zawartej w dniu 22 kwietnia 2013 r. pomiędzy R. M. (1) z H. W. (1) kwoty 171.000 zł, wypełniając niezgodnie z wolą H. W. (1) umowę pożyczki, deklarację wekslową do umowy nr (...) oraz weksel in blanco, wprowadzając w błąd Sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie co do istnienia ww. zobowiązania, uzyskując

w dniu 6 sierpnia 2013r. nakaz zapłaty sygn. I Nc 250/13, opatrzony w dniu 26 września 2013 r. klauzulą wykonalności, na podstawie którego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wszczął

w dniu 26 listopada 2013 r. postępowanie egzekucyjne wobec H. W. (1), dokonując zajęcia jego rachunku bankowego,

- w dniu 28 sierpnia 2013 r. pozew o zapłatę w postępowaniu nakazowym kwoty 570.000 zł wynikający z umowy pożyczki zawartej w dniu 22 kwietnia 2013 r. pomiędzy R. M. (1) a H. W. (1) kwoty 570.000 zł, wypełniając niezgodnie z wolą H. W. (1) umowę pożyczki, deklarację wekslową do umowy nr (...) oraz weksel in blanco, wprowadzając w błąd Sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie co do istnienia ww. zobowiązania uzyskując w dniu 19 września 2013 r. nakaz zapłaty sygn. I Nc 282/13, opatrzony w dniu

28 października 2013 r. klauzulą wykonalności, na podstawie którego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wszczął w dniu 26 listopada 2013r. postępowanie egzekucyjne wobec H. W. (1), dokonując zajęcia jego rachunku bankowego,

tj. w stosunku do P. M. o czyn z art. 270 § 2 k.k. w zb. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

zaś w stosunku do T. J. o czyn z art. 270 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrokiem z dnia 14 lutego 2018 r., wydanym w sprawie III K 274/16, orzekł następująco:

1. T. J. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie I części wstępnej wyroku, z tą zmianą, że z opisu czynu wyeliminował wyraz „podstępnie”, a przypisany czyn zakwalifikował z art. 587 § 1 kodeksu spółek handlowych w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to przestępstwo, na podstawie art. 587 § 1 kodeksu spółek handlowych, wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

2. T. J. i P. M. uznał za winnych tego, że w okresie od 22 kwietnia 2013 r. do 10 grudnia 2013 r. w S., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, P. M. kierował popełnieniem czynu zabronionego przez działających wspólnie i w porozumieniu R. M. (1) i T. J., doprowadzając do niekorzystnego rozporządzenia mieniem H. W. (1) w kwocie łącznej 501.000 zł w ten sposób, że na polecenie P. M. T. J. przekazał R. M. (1) do podpisania umowy pożyczki z dnia 22 kwietnia 2013 r. na kwotę 171.000 zł oraz z dnia 22 kwietnia 2013 r. na kwotę 570.000 zł, które to dokumenty zostały podpisane na prośbę T. J. przez R. M. (1), pomimo, że R. M. (1) nie pożyczył ww. środków H. W. (1), (zaś P. M. miał w stosunku do H. W. (1) wierzycelność w której należność główna wynosiła 171.000 zł, a która wynikała z nierozliczonych umów o roboty budowlane, a później z umowy pożyczki zawartej między wymienionymi), które to dokumenty po podpisaniu przez R. M. (1) zostały przekazane P. M., który podstępnie uzyskał na nich podpis H. W. (1), a następnie P. M., T. J. i R. M. (1) podjęli czynności zmierzające do uzyskania na podstawie ww. dokumentów tytułów wykonawczych poprzez złożenie za pośrednictwem pełnomocnika wierzyciela R. M. (1) w Sądzie Okręgowym w Szczecinie Wydział I Cywilny:

- w dniu 26 lipca 2013 r. pozwu o zapłatę w postępowaniu nakazowym kwoty 171.000 zł wynikającej z podpisanej umowy pożyczki zawartej w dniu 22 kwietnia 2013 r. pomiędzy R. M. (1) z H. W. (1) kwoty 171.000 zł, uzyskując podstępnie, niezgodnie z wolą H. W. (1) jego podpis pod umową pożyczki i deklaracją wekslową do umowy nr (...) oraz wypełniając niezgodnie z jego wolą weksel in blanco, wprowadzając w błąd Sędziego Sądu Okręgowego w S. co do istnienia ww. zobowiązania, uzyskując w dniu 6 sierpnia 2013 r. nakaz zapłaty sygn. I Nc 250/13, opatrzony w dniu 26 września 2013 r. klauzulą wykonalności, na podstawie którego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wszczął w dniu 26 listopada 2013 r. postępowanie egzekucyjne wobec H. W. (1), dokonując zajęcia jego rachunku bankowego,

- w dniu 28 sierpnia 2013 r. pozwu o zapłatę w postępowaniu nakazowym kwoty 570.000 zł wynikający z umowy pożyczki zawartej w dniu 22 kwietnia 2013 r. pomiędzy R. M. (1) a H. W. (1) kwoty 570.000 zł, uzyskując podstępnie, niezgodnie z wolą H. W. (1) jego podpis pod umową pożyczki i deklaracją wekslową nr 2/04/2013 oraz wypełniając niezgodnie z jego wolą weksel in blanco, wprowadzając w błąd Sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie co do istnienia ww. zobowiązania uzyskując w dniu 19 września 2013 r. nakaz zapłaty sygn. I Nc 282/13, opatrzony w dniu 28 października 2013 r. klauzulą wykonalności, na podstawie którego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wszczął w dniu 26 listopada 2013 r. postępowanie egzekucyjne wobec H. W. (1), dokonując zajęcia jego rachunku bankowego, tj. przestępstwa kwalifikowanego w stosunku do P. M. z art. 270 § 2 k.k. w zb. z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., zaś w stosunku do T. J.

z art. 270 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., i za to przestępstwo, na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. oraz art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. (przy czym na podstawie art. 4 § 1 k.k. w stosunku do P. M. stosując przepisy k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r.) wymierzył:

- P. M. karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych po 160 złotych każda,

- T. J. karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 50 złotych każda,

3. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. połączył wymierzone T. J. kary jednostkowe pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 1 roku pozbawienia wolności.

4. na podstawie art. 69 § 1 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej T. J. kary pozbawienia wolności na okres 2 lat próby.

5. na podstawie art. 69 § 1 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt. 1 k.k., przy zastosowaniu na podstawie art. 4 § 1 k.k. przepisów k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r., warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej P. M. kary pozbawienia wolności na okres 4 lat próby.

6. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej:

- T. J. kary grzywny zaliczył okres jego zatrzymania od dnia 20 maja 2014 r. do dnia 22 maja 2014 r., przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równy dwóm dziennym stawkom kary grzywny,

- P. M. kary grzywny zaliczył okres jego zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 20 maja 2014 r. do dnia 13 czerwca 2014 r., przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równy dwóm dziennym stawkom kary grzywny.

Nadto, Sąd Okręgowy rozstrzygnął o kosztach sądowych.

Apelacje od wyroku wnieśli obrońcy P. M. i T. J..

Obrońca P. M. zarzucił wyrokowi:

1. obrazę art. 442 § 3 kpk poprzez:

niewzględnie przy ponownym rozpoznaniu sprawy zapatrywań i wskazań Sądu odwoławczego w zakresie ustalenia i wszechstronnego rozważenia kluczowych okoliczności sprawy, rzutujących na zakres odpowiedzialności oskarżonych,
a w szczególności:

(a) niezbadanie i nierozważenie, czy w realiach sprawy możliwe było nieświadome podpisanie przez H. W. (1) dokumentów w postaci umów pożyczek, weksli in blanco, deklaracji wekslowych niejako „przy okazji” podpisywania dokumentów odbioru robót (lub innych dokumentów), a tym samym czy w tym czasie były wykonywane jakiegokolwiek roboty budowlane w związku z którymi podpisywane były protokoły odbioru robót lub inne dokumenty pomiędzy oskarżonym P. M. a pokrzywdzonym, mając na uwadze m.in. twierdzenia pokrzywdzonego w zawiadomieniu o podejrzeniu przestępstwa, w zarzutach do nakazu zapłaty jak również fakt, że umowy pożyczek i deklaracje wekslowe nie miały charakteru blankietu;

(b) niezbadanie i nierozważenie kwestii trójstronnego Porozumienia z dnia 19 marca 2014r. które pokrzywdzony H. W. (1) zataił przed funkcjonariuszem policji R. K., popisanego przez pokrzywdzonego H. W. (1), P. M. i R. M. (1), a regulującego wszelkie dotychczasowe roszczenia P. M. wobec H. W. (1), w tym roszczenia dochodzone przed Sądem Okręgowym w Szczecinie I Wydziałem Cywilnym (sygn. akt I C 169/14 i I C 61/14) w oparciu o wystawione weksle i sporządzone umowy pożyczek, w efekcie którego to trójstronnego Porozumienia doszło do cofnięcia pozwów przez R. M. (1) i umorzenia postępowań w w/w sprawach;

(c) nierozważenie wszechstronnie wzajemnych powiązań pokrzywdzonego H. W. (1) i oskarżonego P. M. w kontekście wystawiania i przyjmowania przez pokrzywdzonego nierzetelnych faktur VAT, wzajemnych rozliczeń z tym związanych oraz toczącego się wówczas postępowania prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Szczecinie VI Wydział ds. Przestępczości Gospodarczej (sygn. akt VI Ds. 74/12) o czyny z art. 56 § 1 kks i inne,

co w efekcie nie doprowadziło do wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych sprawy, a co stanowi dodatkowo obrazę art. 7 kpk i art. 410 kpk.

2. obrazę art. 7 kpk poprzez ustalenie okoliczności faktycznych sprawy w oparciu o częściowo przeprowadzone dowody, wybrane i ocenione jednostronnie oraz w sposób dowolny wyłącznie na niekorzyść oskarżonego, w sposób nie dający się pogodzić z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego, co doprowadziło do błędnych i sprzecznych ustaleń faktycznych polegających m.in. na:

(a) błędnym ustaleniu, że oskarżony P. M. „podstępnie uzyskał podpis” H. W. (1) na umowach pożyczek z dnia 22.04.2013 r., deklaracjach wekslowych oraz wekslach in blanco podpisanych z R. M. (1) i pokrzywdzony nie mógł być świadomy, że je podpisuje;

(b) błędnym ustaleniu, że H. W. (1) był winien P. M. tylko kwotę 171.000,-zł. a tym samym nie mógł być winien uzgodnionej w umowach pożyczek kwoty 741.000,-zł.;

(c) błędnym ustaleniu, że kwota uzgodniona w trójstronnym Porozumieniu z 19 marca 2014 r. obejmowała kwotę 171.000,-zł. wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty;

(d) błędnym i wewnętrznie sprzecznym ustaleniu z jednej strony, że działanie podjęte przez oskarżonego P. M. w zakresie dochodzenia zapłaty kwoty 171.000,-zł. objętej umową pożyczki zawartą pomiędzy pokrzywdzonym H. W. (1) a R. M. (1) w dniu 22.04.2013 r. było działaniem bezprawnym, ale nie miało na celu doprowadzenie pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a tym samym wobec braku zamiaru nie stanowiło przestępstwa, z drugiej zaś skazanie oskarżonego P. M. za przedmiotowe działanie (vide: opis czynu);

(e) błędnym i wewnętrznie sprzecznym ustaleniu, że pokrzywdzony nie znał R. M. (1), że o długu wobec niego dowiedział się dopiero u komornika w sytuacji ustalenia, że przedsądowe odstąpienie od umowy pożyczki wraz z wezwaniem do zapłaty wysyłane były przez R. M. (1) i jego pełnomocnika na dwa adresy pokrzywdzonego H. W. (1), a on sam po tych wezwaniach był w kancelarii prawnej prowadzącej sprawę R. M. (1);

(f) błędnym ustaleniu, że oskarżeni świadomie i celowo w postępowaniu sądowym i komorniczym wskazywali nieaktualny adres pokrzywdzonego;

oraz dodatkowo obrazę art. 4 kpk, art. 9 kpk w zw. z art. 410 kpk poprzez:

(g) niedopuszczalne zastępowanie ustaleń faktycznych np. dotyczących okoliczności podpisania umów pożyczek, weksli, deklaracji wekslowych interpretacją zeznań czy twierdzeń pokrzywdzonego H. W. (1);

(h) jednostronną i wyrywkową ocenę zeznań pokrzywdzonego H. W. (1) i uznanie ich za wiarygodne, logiczne i konsekwentne, które w wielu miejscach są wewnętrznie sprzeczne, nieprawdziwe i nie do pogodzenia z innymi dowodami przeprowadzonymi w sprawie oraz stanowią linię obrony pokrzywdzonego przed roszczeniami cywilnoprawnymi;

(i) wrywkową, jednostronną ocenę pozostałych dowodów w szczególności wyjaśnień oskarżonego P. M., T. J., R. M. (1) oraz świadków, w tym T. M., S. T., P. A., M. B., R. K. z których wynikają pożyczki udzielane m.in. przez w/w osoby oskarżonemu, a które wskazywał P. M. jako jedno ze źródeł pieniędzy dla pokrzywdzonego,

jak również nierozważenie ich w kontekście sprawy prowadzonej przez Prokuraturę Okręgową w Szczecinie VI Wydział ds. Przestępczości (...) (sygn. akt

VI Ds. 74/12) o czyny z art. 56§1 kks i inne, w którą w mniejszym lub większym stopniu część w/w świadków, włącznie z pokrzywdzonym jest związana;

3. obrazę art. 5 § 1 i 2 kpk

poprzez przyjęcie winy i sprawstwa oskarżonego P. M. i rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego tj. że oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami podstępnie i wbrew woli pokrzywdzonego uzyskał podpisy na umowach pożyczek, deklaracjach wekslowych i wekslach oraz po wypełnieniu weksli podjął działania na szkodę pokrzywdzonego w sytuacji kiedy postępowanie dowodowe nie dostarczyło żadnych wiarygodnych dowodów na to w jaki sposób oskarżony uzyskał podstępnie podpisy pokrzywdzonego H. W. (1) na 6-ciu różnych dokumentach, że w okresie kiedy zostały

te dokumenty podpisane pokrzywdzony nie był świadomy tego co i z kim podpisuje oraz, że nie mógł mieć uzgodnionych z pokrzywdzonym rozliczeń kwoty wynikającej z w/w pożyczek.

Formułując te zarzuty, obrońca P. M. wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie oskarżonego P. M. od popełnienia zarzucanych mu czynów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. III Wydział Karny do ponownego rozpoznania.

Obrońca T. J. zarzucił wyrokowi:

co do czynu opisanego w pkt. „1” wyroku

1. obrazę prawa materialnego tj. przepisów art. 587 § 1 ksh oraz art. 12 kk przez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że w pkt. „1” zaskarżonego wyroku mamy do czynienia z jednym lub więcej zachowań powziętych w sposób opisany w art. 12 kk, które wyczerpują znamiona przestępstwa z art. 587 § 1 ksh,

a niezależnie od tego

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że T. J. jako osoba, o której mowa w art. 21 § 2 kk współdziałając z R. M. (1) złożył świadomie fałszywe oświadczenie o wniesieniu w całości wkładów na pokrycie kapitału zakładowego przez (...) sp. z o.o.

co do czynu opisanego w pkt. „2” wyroku

3. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 kpk poprzez dowolne, sprzeczne z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego i w konsekwencji błędne ustalenie, mimo braku jakichkolwiek dowodów, że T. J. postanowił razem z P. M. oszukać H. W. (1) na kwotę 741.000 zł, uzgodnił z P. M., że podpisy H. W. (1) na umowach pożyczek, deklaracjach wekslowych oraz wekslach in blanco uzyskają podstępnie bez jego wiedzy i zgody oraz wyegzekwują rzekome wierzytelności na drodze sądowej,

4. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia stanowiących przesłankę do wniosku o zaangażowaniu T. J. w sprawy związane z dochodzeniem należności od H. W. (1), to jest ustalenie, iż T. J. poznał R. M.

(1) z P. M., sporządzał umowy pożyczek pomiędzy R. M. (1) a jego pożyczkodawcami, uczestniczył w zleceniu spraw o zapłatę i pisał wezwania do zapłaty do pokrzywdzonego pod zły adres,

a także

5. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia a to art. 7 kpk poprzez dowolną, sprzeczną z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę zeznań św. H. W. (1) co do okoliczności w jakich podpisał dwie umowy pożyczki, dwie deklaracje wekslowe i dwa weksle,

a w konsekwencji

6. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść a polegający na przyjęciu, iż H. W. (1) podpisał umowę pożyczki pomiędzy nim a R. M. (1) na 171.000 zł oraz drugą na 540.000 zł, dwie deklaracje wekslowe do tych umów a także dwa weksle in blanco na zabezpieczenie zwrotu wyżej wymienionych pożyczek nie widząc co podpisuje,

a nadto dla wyczerpania krytyki zaskarżonego wyroku

7. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że niekorzystne rozporządzenie mieniem przez H. W. (1) stanowiące znamię oszustwa, to rozporządzenie mieniem w kwocie 741.000 zł podczas gdy sam sąd ustala, że H. W. (1) był dłużny P. M. 171.000 zł z odsetkami (a kwota ta to składowa kwoty 741.000 zł).

Podnosząc te zarzuty, obrońca T. J. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy P. M. oraz apelacja obrońcy T. J. w zakresie dotyczącym czynu opisanego w punkcie 2 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, są zasadne. Z kolei druga z wymienionych apelacji, w odniesieniu do czynu opisanego w punkcie 1 części wstępnej zaskarżonego wyroku, zasługuje na częściowe uwzględnienie. Natomiast sformułowane w obu apelacjach wnioski o charakterze reformatoryjnym, w aktualnym stanie przedmiotowej sprawy, jawią się jako zdecydowanie przedwczesne.

Dokonując takiej oceny skarg, w pierwszej kolejności należy poczynić uwagę natury porządkowej. Otóż przedstawione w nich argumenty, poprzez które obrońcy P. M. i T. J. kwestionują sprawstwo i winę oskarżonych w zakresie czynu przypisanego im w punkcie 2 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, są ze sobą zbieżne. Istnienie takiego stanu rzeczy

w konsekwencji więc powoduje, że omówienie apelacji obrońcy T. J. w części, która traktuje na temat wspomnianego czynu, łącznie

z apelacją obrońcy P. M., jest jak najbardziej celowe i uzasadnione. Przechodząc zaś do meritum obu skarg, wypada przypomnieć, że w uzasadnieniu poprzednio zapadłego wyroku Sądu odwoławczego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 listopada 2016 r.), ów Sąd wskazał, iż obowiązkiem Sądu Okręgowego ponownie procedującego w niniejszej sprawie, będzie ustalenie okoliczności w jakich H. W. (1) złożył podpisy na umowach pożyczek z dnia 22 kwietnia 2013 r., wekslach in blanco oraz deklaracjach wekslowych. Te bowiem, jak wynika to z opinii pismoznawczych (k.904-913 i k.993-1005), ponad wszelką wątpliwość są autentyczne. Powinność, o której mowa, jak trafnie wskazują apelujący, nie została jednak zrealizowana przez Sąd pierwszej instancji ponownie orzekający w analizowanej sprawie. Co prawda w opisie czynu, Sąd Okręgowy wskazał,

że oskarżeni podstępnie i niezgodnie z wolą H. W. (1) uzyskali jego podpis na umowach pożyczek oraz na deklaracjach wekslowych, a także niezgodnie z wolą wymienionego wypełnili weksle in blanco, to jednak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie sposób doszukać się choćby fragmentu opisującego okoliczności takiego działania oskarżonych. Te bowiem, które Sąd meriti eksponuje na stronie 50-51 pisemnych motywów kwestionowanego orzeczenia, w żadnym razie nie konkretyzują sytuacji, w której H. W. (1) i to wbrew swojej woli oraz ulegając

podstępowi, złożył podpisy na wspomnianych dokumentach. Fakt, że P. M. i H. W. (1) współpracowali ze sobą i w swojej obecności podpisywali różne dokumenty, zaś w dniu 17 kwietnia 2013 r., a więc w dacie zbliżonej do tej widniejącej na umowach pożyczek, zawarli umowę poręczenia, nie stanowi przecieź, bo z oczywistych względów nie może stanowić, podstawy do stwierdzenia, że P. M. i T. J., używając podstępu, uzyskali niezgodnie z wolą H. W. (1) jego podpis na umowach pożyczek i deklaracjach wekslowych, a także wbrew woli wymienionego wypełnili weksle in blanco. Dla wyczerpania omawianej w tym miejscu tematyki wypada jeszcze zauważyć, że Sąd Okręgowy, nie tylko, że nie ustalił okoliczności w jakich H. W. (1) złożył podpisy na rzeczonych dokumentach, ale co więcej, nie dokonał wszechstronnej analizy jego zeznań dotyczących tej materii. Sąd meriti, z jednej strony zauważył bowiem, że H. W. (1) wskazywał, iż do podpisania wspomnianych dokumentów mogło dojść w trakcie podpisywania protokołów odbioru prac, które na rzecz H. W. (1) wykonywał P. M., z drugiej zaś przeoczył to, że w zeznaniach zwerbalizowanych w dniu 18 maja 2017 r. (k.1742 i k.1743), H. W. (1) przyznał to, o czym wyjaśniał P. M. (k.1741), a mianowicie, że wymienieni współpracowali ze sobą jedynie do końca 2012 roku, a ponadto, a właściwie przede wszystkim, stwierdził, że to nie oskarżony, lecz jego podwykonawcy przedkładali mu protokoły odbioru prac. A zatem, w obliczu takich twierdzeń H. W. (1), a także przy uwzględnieniu daty widniejącej na umowach pożyczek (22 kwietnia 2013 r.), należałoby przyjąć, że podpisanie ich przez wymienionego w okolicznościach pierwotnie przez niego przytaczanych, w ogóle nie było możliwe. Na kanwie tych uwag wypada jednocześnie sformułować kolejną, a mianowicie, że zeznania H. W. (1), które dotyczą omawianej a fundamentalnej, z punktu widzenia odpowiedzialności karnej oskarżonych, kwestii nie są konsekwentne, a wręcz posiadają spekulacyjny charakter. Taka a nie inna specyfika analizowanej części zeznań H. W. (1), rzecz jasna, powinna zostać dostrzeżona przez Sąd Okręgowy i uwzględniona przy ocenie wiarygodności tych zeznań. Tymczasem lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku pozwala się zorientować, że Sąd pierwszej instancji pozostawił poza obszarem swojego zainteresowania te, przytoczone powyżej, bez wątpienia, istotne dla oceny zeznań H. W. (1), uwarunkowania. Dokonując tej oceny, Sąd Okręgowy nie wyciągnął też właściwych wniosków z jeszcze jednej, notabene, prawidłowo ustalonej okoliczności. Dla zobrazowania tej tezy najpierw trzeba przypomnieć, że oceniając zeznania H. W. (1), Sąd meriti uwypuklił jego reakcję na informację o zajęciu przez komornika rachunku bankowego. Ta zaś sprowadziła się do tego, że po uzyskaniu wspomnianej informacji, a konkretnie w dniu 6 grudnia 2013 r., H. W. (1) udał się do kancelarii komorniczej, tam stwierdził, że nie zna i nigdy nie pożyczał pieniędzy od R. M. (1), po czym udał się do jego miejsca zamieszkania, by wyjaśnić zaistniałą sytuację. Na kanwie tych okoliczności, Sąd Okręgowy sformułował konkluzję, że gdyby H. W. (1) wiedział o zawartych umowach pożyczek oraz o tym, że faktycznym jego wierzycielem jest P. M. a nie R. M. (1), to, po pierwsze, na informację o zajęciu komorniczym nie zareagowałby tak emocjonalnie jak w rzeczywistości to uczynił i po wtóre, o wyjaśnienie zaistniałego stanu rzeczy zwróciłby się do P. M. a nie do R. M. (1). Taka a nie inna postawa H. W. (1), zdaniem Sądu orzekającego, przekonuje, że twierdzenia wymienionego, iż nie wiedział o istnieniu umów pożyczek oraz, że podstępnie uzyskano na nich jego podpis, są autentyczne. Wyrażając ten pogląd, Sąd Okręgowy stwierdza jednocześnie, że skierowanie do H. W. (1) dwóch pism dotyczących umowy numer (...) na faktyczny adres jego miejsca zamieszkania miało jedynie uwiarygodnić podjęcie przez oskarżonych rzeczywistej próby kontaktu z H. W. (1) przed skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego. Konkretyzując tę tezę należy zaś przypomnieć, że chodzi w niej o wezwanie z dnia 31 maja 2013 r. dotyczące spłaty pierwszej raty pożyczki objętej umową numer (...), a także oświadczenie z dnia 4 lipca 2013 r. o odstąpieniu R. M. (1) od tej umowy. Treść tych dokumentów, zdaniem Sądu odwoławczego, jest jednak tak oczywista w swojej wymowie, że niezależnie od wspomnianych wcześniej intencji, które to Sąd Okręgowy, notabene, bez wskazania ich źródła, przypisał oskarżonym, nakazuje przyjąć, iż chybiona jest sformułowana przez ten Sąd teza, że H. W. (1) dopiero w grudniu 2013 r. dowiedział się o istnieniu umów pożyczek, a przynajmniej tej z nich, która posiada numer 1/04/2013. W tej sytuacji stwierdzić więc trzeba, że zachowaniu H. W. (1), które ten przejawiał

po zajęciu jego rachunku bankowego, nie można nadawać, tak jak uczynił to Sąd Okręgowy, decydującego znaczenia dla oceny zeznań wymienionego i w konsekwencji wyjaśnień P. M. oraz T. J., a także pozostałych dowodów osobowych, które w swej apelacji wskazuje obrońca P. M.. Jednocześnie nie można wykluczyć, że wpływ na tę ocenę mogą mieć, zupełnie pominięte przez Sąd Okręgowy, uwarunkowania faktyczne bądź dowodowe charakteryzujące sprawę III K 138/15 Sądu Okręgowego w Szczecinie, w której to P. M. i H. W. (1) są oskarżeni o popełnienie przestępstw polegających na uszczupleniu należności z tytułu podatku od towarów i usług. Wyjaśnienia, które wymienieni złożyli w tej sprawie, a które to Sąd Apelacyjny uzyskał w toku postępowania odwoławczego (k.1880-1997), rodzą duże prawdopodobieństwo, że P. M. i H. W. (1), w zakresie, o którym mowa powyżej, współdziałali ze sobą. Co więcej, w wyjaśnieniach, które P. M. zwerbalizował w dniu 19 grudnia 2016 r. (k.1985) przedstawił on takie oto informacje: „osiągałem korzyść 10%, 11% wartości netto z faktury, z czego 5% wartości faktury płaciłem pani W.. Dziś nie jestem w stanie podać, jaką kwotę osiągnąłem z tego procederu, ponieważ wielokrotnie zakładałem własne pieniądze m.in. za pana H. W. (1), który ze mną do chwili obecnej się nie rozliczył, a musiałem płacić za faktury na bieżąco. Mam na myśli procent dla pani W..” „(...) ja tam użyłem sformułowania (po odczytaniu protokołu uprzednich wyjaśnień P. M. - uwaga Sądu Apelacyjnego), że H. W. (1) płacił 60% podatku VAT, a faktycznie H. W. (1) nigdy mi nie zapłacił, bo nie miał pieniędzy. Wydaje mi się, że H. W. (1) pozostało do zapłacenia kilkaset tysięcy złotych. Ciężko mi powiedzieć, ile mi zapłacił. Musiałbym wygrzebać jakieś stare notatki, ponieważ płacił mi gotówką.” W świetle takiej treści wyjaśnień P. M. złożonych w wyżej wymienionej sprawie, nie można więc wykluczyć, że kwoty odzwierciedlone w umowach pożyczek z dnia 22 kwietnia 2013 r., w istocie, jak stwierdził to P. M., „spinają” wszystkie jego wierzytelności wobec H. W. (1), aczkolwiek nie z tytułu wykonanych prac instalacyjnych, czy też pożyczek, które inne osoby udzieliły P. M. z przeznaczeniem dla H. W. (1), lecz z tytułu rozliczeń wynikłych z działań, które są przedmiotem przestępstw zarzucanych P. M. i H. W. (1) w sprawie III K 138/15 Sądu Okręgowego w Szczecinie. Ta nasuwająca się konkluzja, w aktualnym stanie przedmiotowej sprawy, jest jednak tylko w dużym stopniu prawdopodobna, aczkolwiek taki stan rzeczy jest konsekwencją wyłącznie tego, o czym była już mowa wcześniej, a mianowicie tego, że Sąd meriti nie poczynił żadnych starań zmierzających do wyjaśnienia omawianej kwestii. Owo wyjaśnienie było zaś możliwe chociażby poprzez ujawnienie odpowiednich fragmentów wyjaśnień P. M. złożonych we wskazanej wyżej sprawie, a następnie zobowiązanie go, a także H. W. (1), do ustosunkowania się do okoliczności wynikających z tych fragmentów.

Abstrahując od przedstawionych powyżej rozważań, wypada jeszcze zwrócić uwagę na swego rodzaju niekonsekwencję, która wyłania się z opisu czynu określonego w punkcie 2 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku. I tak, trzeba zauważyć, że w opisie tym Sąd Okręgowy wskazał, że oskarżeni doprowadzili H. W. (1) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 501.000 złotych, a nie jak wynika to z opisu czynu zarzucanego, w kwocie 741.000 złotych. Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku (strona 57-58) pozwala się zaś zorientować, że modyfikacja, której dokonał Sąd orzekający była konsekwencją tego, iż co do kwoty 171.000 złotych oskarżonym nie można było przypisać przestępnego zamiaru. Tymczasem z opisu czynu przypisanego P. M.

i T. J. wynika, że modyfikacja, o której mowa, faktycznie dotyczy kwoty 240.000 a nie 171.000 złotych. Niezależnie jednak od tego trzeba zauważyć, że opis czynu wskazuje również na to, iż oskarżeni, chcąc doprowadzić H. W. (1) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, ogólnie rzecz ujmując, posłużyli się umową pożyczki na kwotę 171.000 złotych. Ta natomiast, jak stwierdził to Sąd Okręgowy, była kwotą należną P. M.. W tej sytuacji, uwzględniając zakres określony przez prokuratora granice przedmiotowe omawianego czynu, wątpliwości budzi przyjęcie, że przestępcze działanie oskarżonych polegało, między innymi, na posłużeniu się wspomnianą umową.

Dostrzeżone przez Sąd odwoławczy a zaprezentowane powyżej uchybienia, które w toku przeprowadzonego postępowania zmaterializował Sąd pierwszej instancji dotyczą kwestii, które posiadają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia o sprawstwie

i winie oskarżonych w zakresie czynu przypisanego im w punkcie 2 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku. Taki charakter tych uchybień, czy też innymi słowy, ich waga, w konsekwencji powoduje, że aktualnie nie sposób przyjąć,

że dokonana przez Sąd Okręgowy ocena dowodów oraz poczynione na jej podstawie ustalenia faktyczne są bezbłędne. Wyrażając ten pogląd należy jednocześnie zdać sobie sprawę z tego, że tylko wszechstronna, a przede wszystkim kompleksowa ocena poszczególnych dowodów, stwarza podstawę do wydania wolnego od wad orzeczenia. Na gruncie przedmiotowej sprawy jednym z tych dowodów są zaś wyjaśnienia T. J., którym to Sąd Okręgowy, również w części odnoszącej się do drugiego z przypisanych mu czynów (czyn opisany w punkcie I części wstępnej zaskarżonego wyroku) nie przyznał w pełni waloru wiarygodności. Co więcej, zdeprecjonował te wyjaśnienia odwołując się, między innymi, do twierdzeń P. M., a to, w sytuacji gdy Sąd meriti nie wskazał tego wprost, oznacza, że w części odnoszącej się do czynu opisanego w punkcie I, wyjaśnienia P. M. uznał za wiarygodne. W tym stanie rzeczy, by uniknąć sytuacji, która mogłaby doprowadzić w przyszłości do dychotomii w ocenie wyjaśnień T. J., a i pośrednio również wyjaśnień P. M. oraz pozostałych dowodów osobowych, Sąd Apelacyjny, w oparciu o przepis art. 437 § 2 kpk w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., w całości uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Podejmując tego rodzaju rozstrzygnięcie i tym samym nie przesądzając kwestii związanej z oceną wyjaśnień oskarżonych oraz zeznań świadków, trzeba jednak już teraz zwrócić uwagę obrońcy T. J., że wbrew jego sugestiom, przedmiotem penalizacji przewidzianej w art. 587 § 1 kodeksu spółek handlowych

nie jest niedopełnienie obowiązków wymienionych w tytule III i IV tego kodeksu, lecz ogłoszenie albo przedstawienie nieprawdziwych danych w związku z realizacją tych obowiązków. Krytycznie należy też ocenić uwagi obrońcy T. J., które to zawierają się w takich oto sformułowaniach: „to jasne, że nie było rachunków bankowych spółki bo nie było spółki. Nie było gotówki w kasie spółki

bo 12 lipca 2013 roku nie było żadnej kasy spółki.” (strona 4 apelacji). Poprzez cytowane twierdzenia, ich autor, co oczywiste, stara się przekonać, że spółka, która nie została jeszcze zarejestrowana nie może posiadać rachunku bankowego. Tymczasem jest zgoła odmiennie, a podstawę do sformułowania takiej konstatacji stanowi treść art. 11 § 1 kodeksu spółek handlowych. Ów przepis stanowi bowiem, że spółki kapitałowe w organizacji, o których mowa w art. 161 i art. 323, mogą we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane. A zatem, skoro spółce kapitałowej w organizacji, a taką w dniu 12 lipca 2013 r. niewątpliwie była spółka z o.o. (...), przynależą takie uprawnienia jak te wynikające z cytowanego wyżej przepisu, to oczywistym jest, że tego rodzaju spółka (w organizacji) może posiadać rachunek bankowy.

Procedując w niniejszej sprawie po raz wtóry, Sąd Okręgowy

obowiązany będzie ponownie przeprowadzić cały proces orzeczniczy, przy czym na tym jego etapie, który służy gromadzeniu dowodów, rolą Sądu pierwszej instancji będzie przeprowadzenie w sposób bezpośredni dowodów z zeznań H. W. (1)

i R. M. (1). Jeśli zaś chodzi o pozostałe dowody osobowe,

to przeprowadzając je, Sąd może skorzystać z możliwości przewidzianej

w art. 442 § 2 kpk, chyba że wyniki prowadzonego postępowania zrodzą

konieczność przeprowadzenia tych dowodów, lub niektórych z nich, w sposób bezpośredni. Obowiązkiem Sądu ponownie rozpoznającego przedmiotową sprawę będzie również zapoznanie się z wyjaśnieniami, które w sprawie III K 138/15 Sądu Okręgowego w Szczecinie złożyli P. M. i H. W. (1), a następnie,

w trakcie przesłuchania wymienionych, rolą Sądu będzie dążenie do wyjaśnienia,

po pierwsze, okoliczności, w których H. W. (1) podpisał umowy pożyczek

z dnia 22 kwietnia 2013 r., weksle in blanco oraz deklaracje wekslowe i po wtóre,

czy kwoty pożyczek odzwierciedlone w umowach z dnia 22 kwietnia 2013 r., dotyczą również ewentualnych rozliczeń wynikłych z działalności wymienionych, która jest przedmiotem postępowania prowadzonego w sprawie III K 138/15 Sądu Okręgowego w Szczecinie. W dalszej kolejności, powinnością Sądu Okręgowego będzie dokonanie wszechstronnej i kompleksowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego oraz zrekonstruowanie przebiegu zdarzeń. Na tym, jak i wcześniejszym etapie procesu orzeczniczego, Sąd pierwszej instancji musi zaś mieć w polu widzenia uwagi oraz wskazania zaprezentowane powyżej.

Stanisław Stankiewicz Grzegorz Chojnowski Piotr Brodny